

Solitaire bijen in mijn tuin

Tekst en foto's Ina van der Vlist

Ina van der Vlist schrijft over solitaire bijen in haar tuin en directe omgeving. Deze keer over klokjesbijen, *Chelostoma*.

Zo'n 25 jaar geleden kregen we een karpatenklokje (*Campanula carpatica*). Deze campanula is winterhard en is een plant voor rotstuinen. Op de oorspronkelijke groeiplek in de tuin is dit klokje al lang verdwenen, maar het heeft zich uitgezaaid en gedijt nog steeds goed tussen de voegen van de terrastegels.

Klokjesbijen

Kleine klokjesbijen (*Chelostoma campanularum*) zijn 4 tot 7 mm groot, zwart, slank en nauwelijks behaard. De vrouwtjes verzamelen stuifmeel tussen de grauwwitte buikharen. Ze nestelen in dood hout en maken graag gebruik van oude gangen van keverlarven, bijvoorbeeld van houtworm. Kleine spijker-gaten of boorgaten van 2 tot 2,5 mm breed in nestblokken zijn ook prima. De nestcellen liggen achter elkaar en

worden gescheiden door een tussenwandje. Tegen indringers sluiten de vrouwtjes de nestgang af met zandkorrels en steentjes in een mengsel van nectar en modder. De vliegtijd is van eind mei tot eind augustus. Grote klokjesbijen (*C. rapunculi*) lijken op de kleine klokjesbij en hebben eenzelfde leefwijze. Ze zijn groter, 8 tot 10 mm, en hebben haarbandjes op de bovenkant van de rugplaten. Kleine klokjesbijen missen die haarbandjes. De nestingang is 4 tot 5 mm breed. Grote klokjesbijen vliegen al vanaf begin mei.

In de tuin

Klokjesbijen laten zich regelmatig in de tuin zien. Mannetjes schuilen of overnachten soms in klokjesbloemen. Daarnaast wachten ze daar om te kunnen paren met de vrouwtjes. Het is apart om zo'n paring te zien en leuk dat ik er ook foto's van kon maken. De vrouwtjes zag ik als ze stuifmeel of nectar verzamelden op de klokjes. Ze nestelen vermoedelijk in het bijenhotel. Dat laatste moet ik alleen nog ontdekken.

Vier soorten klokjesbijen

In Nederland leven vier soorten klokjesbijen. De zuidelijke klokjesbij (*C. distinctum*) is zeldzaam, is vermoedelijk afhankelijk van inheemse klokjes en komt vooral in Limburg voor. De andere drie soorten klokjesbijen komen, met uitzondering van de kustgebieden, vrij algemeen voor in Nederland. De ranonkelbij (*C. florissomme*) is als enige afhankelijk van het stuifmeel van boterbloemen. Pieter van Breugel schrijft in zijn boek 'Gasten van bijenhôtels' aan de hand van veel prachtige foto's uitgebreid en duidelijk over het leven van klokjesbijen.

Bloembezoek

Klokjes, zowel de inheemse soorten als de meeste kweekvormen, zijn waardplanten voor klokjesbijen. De afhankelijkheid van maar enkele bloemsoorten maakt klokjesbijen kwetsbaar voor veranderingen in landschap en/of grondgebruik. Van die paar karpatenklokjes in mijn tuin kan geen populatie klokjesbijen leven. Om ze te

helpen, heb ik ook wat andere klokjessoorten geplant. Verder groeien er in de omgeving grasklokjes en zandblauwtjes waarop ze stuifmeel kunnen halen. Gelukkig hebben de burens ook campanula's in de tuin.

Bijenonderzoek

EIS Kenniscentrum Insecten doet onderzoek naar insecten. Via www.eis-nederland.nl/rapporten zijn veel van de onderzoeksrapporten openbaar en als pdf te downloaden. Een van die rapporten betreft een onderzoek naar wilde bijen in het Bergherbos in opdracht van Natuurmonumenten, gedaan in 2018. Voor mij heel interessant om te lezen, omdat ik daar vrij dicht in de buurt woon. Zoek ook eens op de site van EIS naar wat ze in jouw omgeving onderzochten. Verder vind je er veel informatie over en mooie foto's van wilde bijen en andere insecten. Overigens vond EIS in het Bergherbos wel de ranonkelbij, maar geen andere klokjesbijen. ●

Vrouwtje van de kleine klokjesbij verzamelt het wittige stuifmeel van een ruig klokje tussen haar buikharen.

Mannetje van de grote klokjesbij wacht in de bloem van een karpatenklokje op een vrouwtje.

Drie mannetjes overnachten in een bloem van een karpatenklokje. Twee kleine klokjesbijen en een grote klokjesbij.